

PERE VICENS, PRESIDENT DE LA UNIÓ INTERNACIONAL D'EDITORS

Text: ÀLEX MILIAN / Fotos: MARC VILA

"L'editor és garantia de qualitat"

El màxim responsable de l'Editorial Vicens Vives, Pere Vicens (Barcelona, 1939), ha estat elegit president de la Unió Internacional d'Editors, que representa 74 associacions d'arreu del món. La seva fita, ara, és que la globalització respecti la diversitat.

Per primera vegada en els seus 103 anys d'història, la Unió Internacional d'Editors (UIE) ha elegit democràticament el seu president. Enmig de la febre comercial de la més gran de les trobades d'autors, traductors i editors del món, la Fira de Frankfurt, els representants de 74 associacions de 68 estats diferents van votar el seu candidat. Pere Vicens va obtenir 69 vots davant dels 31 de l'alemany Wulff Von Lucius. Era el pas següent i lògic en un currículum que des del 1985 ha acumulat els càrrecs de president del Gremi d'Editors de Catalunya, de la Federació d'Editors d'Espanya, de la Federació d'Editors d'Europa, vice-president de la UIE i actualment és, encara, president de l'Associació de Formació Professional de Llibreters i Editors d'Europa o ABPDOE (Association of Booksellers and Publishers Training Organization of Europe). Ara, Pere Vicens, fill de l'historiador Jaume Vicens Vives, encapçala una organització que va néixer el 1896 per defensar els drets d'autor i que, posteriorment, ha promogut i defensat també la llibertat d'expressió, la lliure circulació del llibre i la lectura. Pere Vicens prendrà possessió d'aquest càrrec el 3 de maig del 2000 en el Congrés d'Editors de Buenos Aires.

—Amb quin programa ha aconseguit la presidència de la UIE?

—En els últims anys la UIE ha passat de tenir 25 o 30 associacions a representar 68 països diferents amb més de 74 associacions, ja que alguns països tenen

dues associacions —com el Canadà i Bèlgica— perquè tenen dues llengües. Fins fa poc el món editorial estava en mans de deu nacions, però ara es pot veure que en el segle XXI això canviarà: cada vegada hi ha més països que entren al món de l'edició, que volen publicar els seus autors i que desitgen, a través del món de l'edició, retrobar la seva identitat i la seva diversitat.

"Von Lucius m'acusava de ser l'editor que afavoria els interessos del tercer món. 'No, no —vaig dir—, jo seré representant de tots els editors. Però de tots! No només d'Espanya, França, Alemanya i Anglaterra."

En aquest moment es planteja a nivell mundial que l'economia i la tecnologia cada vegada seran més globals, però en canvi, cada vegada els pobles i les comunitats lluitaran més per trobar la seva identitat respectant la diversitat. Així, el meu missatge en aquesta campanya ha estat que no ha d'haver-hi lluites entre els països rics en capacitat d'informació i els països pobres en aquesta capacitat i en aquests moments hi ha grans diferències.

—I l'altre candidat, què proposava?

—Wulff Von Lucius és una persona de gran vàlua, un dels principals experts en copyright. Ell m'acusava de ser l'editor que afavoria els interessos del tercer món. "No, no —vaig dir— jo seré el representant de tots els editors. Però de tots! No només d'Estats Units, Anglaterra, França, Alemanya i Espanya..." No és que ell fes un discurs anacrònic o

en contra dels països del tercer món, però sí un discurs continuista, a favor de continuar defensant el copyright, el comerç electrònic, etcètera. Com a president, i en funció del que em deixaven fer els estatuts de la UIE, he fet un equip amb dos vice-presidents, i un comitè consultiu amb un representant d'Holanda, un de Ghana, un d'Hongria, i un de Brasil. I en el co-

mitè executiu hi haurà els representants de les diversos grups regionals: un dels editors àrabs, un dels europeus, un dels americans, un dels llatinoamericans, un del Pacífic oriental i un altre de la resta d'Àsia. Vaig presentar una candidatura que reflecteix, no tant el pes específic de cada país, sinó els vots de cada país. Amb això de la cultura hem de mirar per la qualitat i no la quantitat. En un moment donat, Von Lucius va dir que els alemanys pagaven més i això va caure molt malament.

—*El procés de concentració empresarial que acompanya aquest procés de globalització de què parlàveu, espanta els editors dels països del tercer món?*

—No. Jo diria que en aquest món hi ha una gran coexistència. El que no volen els del tercer món és que els imposen unes maneres i unes cultures. El que s'està donant en aquest moment és una presència més forta de les editorials locals i, a la vegada, una presència més forta de les editorials foranes. Per qui s'interessen les grans multinacionals? Pel mercat en castellà, en anglès, en francès i en alemany. Per tant, les editorials dels països amb un mercat més petit, què fan? Compren llibres i estableixen relacions amb els grans grups. El problema dels editors del tercer món no són els grans grups *in situ* sinó la invasió de les seves cultures per Internet i pel domini de l'anglès. Per tant, hi haurà un domini global de l'anglès —i en molts llocs també del castellà— i després, cada vegada, tindran més importància les cultures locals. I en això, els editors —a banda dels mateixos llibres— són els que més representen la identitat cultural de cada poble. Per això tots els governs tenen molta cura de la indústria editorial, perquè és la forma d'expressió dels autors i dels pensadors de cada país.

—*Però de vegades també hi ha atacs contra la llibertat d'expressió...*

—Com a UIE hem assolit una audiència i un respecte per part dels governs. Quan hi ha hagut un problema de censura, com vam tenir, per exemple, a Turquia, doncs els escrivim una carta, si cal enviem el nostre secretari general i demanem la llibertat de l'editor. I quant als drets d'autor i la pirateria, també hi anem en contra. Perquè hi havia una teoria segons la qual els llibres són cars i aquests països subdesenvolupats necessiten tenir accés als llibres. Però s'han adonat que en aquests països i en els mercats petits, si hi ha pirateria, els més perjudicats són els editors locals. Per exemple, si vostè vol que a València o a Catalunya n'hi hagi un editor en català, que, evidentment, té un mercat cent vegades inferior al mercat en castellà, pensi que les fotocòpies li poden fer molt de mal. Perquè, si en castellà es podrien vendre a 400 milions de persones, a Catalunya o a València són

molts menys i encara molts no saben llegir en català. Això dona uns tiratges de 1.000 o 1.500 exemplars per edició. Per tant, surt més car imprimir-ne aquests 1.500 que imprimir-ne 10.000. Si aquests 1.500, que són comparativament més cars, es comencen a fotocopiar, això vol dir la ruïna. A Bolívia o Perú o Kenya, on les fotocòpies van que volen, estem fent unes campanyes fortes. Això també passa a Espanya, però com que és un mercat molt gran, no és una cosa que afecti la identitat. Però a València o a Catalunya, la fotocòpia pot afectar fins i tot l'existència de la llengua.

—*Ha assenyalat abans els casos de Bèlgica o Canadà on hi ha dues associacions d'editors presents a la UIE. Per a la llengua catalana, no seria millor ser-hi presents com una associació independent i no integrada en la Federació d'Associacions d'Editors d'Espanya?*

—Es que els estatuts de la UIE només permeten dues associacions per estat. Aquí hi ha una Federació d'Editors d'Espanya bastant equilibrada. Es va fundar el 1978 amb tres gremis —el d'Euskadi, el de Catalunya i el de Madrid— i ja en aquell moment, com que la UIE només permetia dues associacions per estat, s'havien de reformar els estatuts o anar tots plegats, perquè tant de dret tenien els bascos, com nosaltres o els madrilenys. Els estatuts potser algun dia es podran canviar, però de moment són aquests.

—*El suport informàtic acabarà substituint el paper?*

—Això és fer futurisme. Nosaltres tenim una comissió que estudia això i creiem que no. N'hi haurà subministraments d'informació que es feien en paper i en un futur es faran per Internet i en anglès. A això, s'hi arribarà. Això afectarà sobretot la informació científica, tècnica i mèdica. Els científics no

poden esperar quatre mesos que es publiqui en paper un estudi que han fet. El que passa, com es va debatre a l'última fira de Frankfurt, és que sempre quedarà la funció de l'editor, altament social i altament respectada, que és la de donar al lector, tant sigui metge com ciutadà normal, una garantia d'allò que llegirà. És a dir, si no hi hagués editors i hi hagués Internet, vostè no tindria cap garantia que un article té un mínim de qualitat científica. Això mateix passa també amb les novel·les: vostè compra un llibre d'una editorial "x" i sap el que compra. Vostè no compraria un llibre d'un autor sense editorial si no li l'hagués recomanat algú. Per què? Perquè pensarà que pot està llençant els diners. Això serà el que salvarà els editors: que ells són, per bé o per mal, els responsables de publicar allò que ells creuen que els lectors i el seu país necessita. I és per això també que els editors són perseguits o han estat perseguits en molts països. Per

"Com es va dir a la Fira de Frankfurt, sempre quedarà la funció de l'editor, altament social i altament respectada, de donar al lector, tant sigui metge com ciutadà normal, una garantia d'allò que llegirà."

exemple, la *Ley de Prensa e Imprenta* espanyola d'abans posava a la premsa no l'autor sinó l'editor, perquè era l'editor qui decidia que allò es publicava. Si l'editor no decidia "jo m'hi la jugo", aquell autor era ignorat.

—Parlàvem abans del procés de concentració. Al nostre país això també ha arribat. Planeta s'ha menjat Columna i el Grup 62 ha absorbit Muchnick, Península, Empúries...

—La concentració a casa nostra no és cap perill en ella mateixa. S'ha produït una concentració però també hi ha un panorama amb moltes més editorials que abans. Però, a més, voldria creure que la concentració aquí és una concentració pensada de cara a la distribució. Em sembla que els responsables de Planeta i de Columna són molt conscients del que uns i altres han de jugar: jo veig una facilitat de distribució molt més gran— El que sí que podria portar al monopoli seria que els editors caiguessin, no en mans de grans grups editorials, sinó en mans de grans grups comercials, que ens imposessin les seves lleis. Per això nosaltres defensem el preu fix del llibre.

—Què vol dir?

—Que en el moment en què algun gran comerç pugui fer promoció d'uns llibres determinats perdent diners —venent-los sota cost— això sí que afectaria els editors i els llibreters. Per això nosaltres demanem que el llibre no serveixi d'atractiu per altres productes. Als països on el preu del llibre és lliure tenen una legislació comercial molt dura: per exemple, a Bèlgica hi ha preu lliure però això és una entelèquia perquè tots els llibres porten el preu escrit a coberta. I només es fan ofertes en un 1% dels títols. Després, això sí, el que està ben organitzat és la venda de llibres de segona mà, etc. Però quan surt el llibre, i fins mesos després, el preu és únic. Però mireu: a Anglaterra, des que tenen el preu lliure, han desaparegut més de 500 llibrereries. I al nostre país, amb el preu lliure i unes cadenes de dis-

—L'han elegit president de la UIE a la Fira de Frankfurt, com ha vist el sector allà?

—Molt bé. Cada cop s'hi incorporen més editorials de països molt diversos i, per tant, cada vegada hi ha més autors. En matèria de drets d'autor ha anat molt bé. Però, a més, hi ha cada vegada més llibres en format paper. La tendència de presentar llibres en format electrònic ha anat minvant, des que fa dos anys, hi va haver un 'boom' a la mateixa Fira de Frankfurt, i ara seran un 1%. És a dir, que el llibre tradicional es consolida, malgrat tot.

tribució fortes, qui es ressentiria serien les cultures minoritàries, se'n ressentiria la diversitat i la identitat.

—Doncs a la Comissió Europea ara es planteja de treure el preu fix...

—Sí. Hi lluitem en contra. Hi ha diputats a favor, n'hi ha en contra. Com pots comprendre, Europa és una amalgama de moltes cultures, de moltes nacions i de molts lobbys. I hi ha el lobby de les grans superfícies, hi ha el dels editors... Això és la democràcia. Esperem que siguin les nostres raons les que s'escoltin.

—Contra qui lluiten en aquesta batalla?

—Primer, contra la ideologia d'alguns polítics, que és la del lliure comerç, que ho posen tot dins del mateix sac sense tenir en compte el fet diferencial o l'excepció cultural que pot representar el llibre. A partir d'aquí pot afegir-hi les grans superfícies i molts altres sectors.

—Vostè és un dels principals editors de llibres de text: què cal fer perquè l'any vinent no hi hagi la clàssica polèmica sobre el preu dels llibres de text al començament del curs escolar?

—Els editors hem de vetllar sobretot per la llibertat d'expressió i la llibertat de càtedra. Jo he de poder triar els autors que cregui més convingents, el Martí de Riquer o qui sigui, per fer un llibre de text d'història, i una altra editorial ha de poder fer el mateix. La reducció dels preus ens obligaria a reduir costos d'alguna manera i això pot anar en detriment de la qualitat dels llibres de text. O també ens pot posar a mercè dels herois locals de la historiografia o qualsevol altre àmbit i ens veiem obligats a triar un d'aquests personatges, tot i que sabem que un altre autor és molt millor per fer aquell material. Jo crec que, si tan cars consideren els llibres de text, la solució és que la compra d'aquests llibres es pugui desgravar, després, a la declaració de renda. Si demostres que els has comprat, que et facin una reducció en el que has d'acabar pagant a Hisenda.

